

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Method) เพื่อศึกษาของคณบดีในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมุ่งศึกษาของคณบดี และเปรียบเทียบงานของคณบดี ตามเพศ อายุ ประสบการณ์ด้านการสอนหรือด้านบริหารในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ระหว่างอาจารย์กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ คณะวิชาที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจ และคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์กับด้านศิลปศาสตร์ รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของคณบดี และเพื่อเสนอแนะงานที่ควรจะเป็นของคณบดี โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ซึ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นคณบดีในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 21 สถาบัน ที่ดำรงตำแหน่งคณบดีตั้งแต่ปีการศึกษา 2531 ถึงปีการศึกษา 2533 จำนวน 86 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ซึ่งรายละเอียดจำนวนประชากรแต่ละสถาบันดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	จำนวนประชากร (คน)
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	8
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	6
มหาวิทยาลัยพายัพ	7
มหาวิทยาลัยรังสิต	13
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6
มหาวิทยาลัยสยาม	5
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	6
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	6
สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)	3
วิทยาลัยเกษมบัณฑิต	6
วิทยาลัยคริสเตียน	1
วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	1
วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2
วิทยาลัยมิชชั่น	1
วิทยาลัยโยนก	2
วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	4
วิทยาลัยศรีโสภณ	1
วิทยาลัยสยามบัณฑิต	1
วิทยาลัยแสงธรรม	2
วิทยาลัยหัวเจี๊ยะ	2
วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	3
รวม	86

หมายเหตุ วิทยาลัยภาคกลาง วิทยาลัยบัณฑิตนิพนธ์โลก วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร ไม่มีคนบคิ

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและแบบสอบถามที่รับคืน จำแนกตามสถาบัน

สถาบัน	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	ได้รับคืนร้อยละ
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	8	6	75.00
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	6	5	83.33
มหาวิทยาลัยพายัพ	7	6	85.71
มหาวิทยาลัยรังสิต	13	12	92.30
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6	6	100.00
มหาวิทยาลัยสยาม	5	2	40.00
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	6	4	66.66
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	6	4	66.66
สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)	3	3	100.00
วิทยาลัยเกษตรบึงทิต	6	2	33.33
วิทยาลัยคริสเตียน	1	1	100.00
วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	1	1	100.00
วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2	2	100.00
วิทยาลัยมิชชั่น	1	1	100.00
วิทยาลัยโยนก	2	2	100.00
วิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุล	4	4	100.00
วิทยาลัยศรีโสภณ	1	1	100.00
วิทยาลัยสยามบึงทิต	1	1	100.00
วิทยาลัยแสงธรรม	2	2	100.00
วิทยาลัยหัวเจียว	2	2	100.00
วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	3	3	100.00
รวม	86	70	81.39

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและแบบสอบถามที่รับคืน จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	แบบสอบถามที่ส่งไป	แบบสอบถามที่ได้รับคืน	ได้รับคืนร้อยละ
คณะกายภาพบำบัด	1	1	100
คณะเทคนิคการแพทย์	1	1	100
คณะเทคโนโลยีชีวภาพ	1	1	100
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	1	1	100
คณะนิติศาสตร์	7	4	66.66
คณะนิเทศศาสตร์	8	5	62.5
คณะบริหารธุรกิจ	15	15	93.75
คณะบัญชี	5	5	100
คณะประกันภัย	1	1	100
คณะพยาบาลศาสตร์	7	7	100
คณะแพทยศาสตร์	1	1	100
คณะเภสัชศาสตร์	1	1	100
คณะมนุษยศาสตร์	5	4	80.00
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5	3	60.00
คณะวิศวกรรมศาสตร์	8	6	75.00
คณะศาสนศาสตร์	2	1	50.00
คณะศิลปกรรมศาสตร์	2	0	0.00
คณะศิลปศาสตร์	6	5	83.33
คณะเศรษฐศาสตร์	5	5	100
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	2	1	50.00
คณะสังคมศาสตร์	1	1	100
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	1	1	100
รวม	86	70	81.39

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเอง โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานของคณะดี เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการสร้างเครื่องมือโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์เหมาะสมยิ่งขึ้น คณะผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทลักษณ์ ณ บ่อมเพชร อดีตคณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พรชัย พัฒนบัณฑิต อดีตคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. อาจารย์ ดร.มานิต บุญประเสริฐ อดีตคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
4. อาจารย์เรณู ผลสวัสดิ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
5. รองศาสตราจารย์ละอ อุตางกูร อดีตคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยรังสิต
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สุธี เอกะหิตานนท์ อดีตคณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับคณบดีคณะต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งสิ้น 15 คน เนื่องจากความเที่ยงของเนื้อหา (Content Reliability) และข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ (α -coefficient) ของ

ครอนบาช (Cronbach, 1951) โดยมีสูตรสัมประสิทธิ์ คือ

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

n = จำนวนข้อคำถาม

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมดหรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

โดยได้ค่าแอลฟา (α -Coefficient) ในด้านระดับของการปฏิบัติงาน คือ

$\alpha = .9588$ และในด้านระดับความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ คือ $\alpha = .9493$

2.5 นำผลจากการทดลองใช้ (Try out) แบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างประชากรต่อไป ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 16 คำถาม

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับงานของคณบดีในด้านการบริหารทั่วไป ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคลากร ด้านบริหารกิจการนักศึกษา และด้านบริหารการเงินและงบประมาณ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านระดับของการปฏิบัติงาน และด้านระดับความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ จำนวน 66 คำถาม

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับภาพรวมของการปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคลากร ด้านบริหารกิจการนักศึกษา และด้านบริหารการเงินและงบประมาณ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านระดับของการปฏิบัติงาน และด้านระดับความสำคัญของงานที่ปฏิบัติ จำนวน 5 คำถาม และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อคิดเห็นของคณบดีในการบริหารงานคณะ จำนวน 2 คำถาม

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของคณบดีเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเกี่ยวกับตัวคณบดีเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ด้านระดับของปัญหา และด้านระดับความสำคัญของปัญหา จำนวน 42 คำถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เริ่มกระทำตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2533 จนกระทั่งถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2533 รวมใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือ ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้และรับคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ ส่วนในต่างจังหวัดใช้การส่งและรับคืนทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนโดยส่งแบบสอบถามไปให้ตอบใหม่ ในที่สุดก็ได้รับแบบสอบถามคืนมาจากแบบสอบถามที่จัดส่งไปให้ทั้งสิ้น 21 สถาบัน 22 คณะวิชา รวม 86 ฉบับ ได้กลับคืน 70 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.39 รายละเอียดดังตารางที่ 2 และ 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลด้านสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percent) ของแต่ละรายการ
- 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับงานของคณบดีทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ งานด้านบริหารทั่วไป งานด้านบริหารวิชาการ งานด้านบริหารบุคลากร งานด้านบริหารกิจการนักศึกษา และงานด้านบริหารการเงินและงบประมาณ วิเคราะห์โดยการใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 4.3 ผลการวิเคราะห์งานของคณบดีที่เป็นภาพรวมของงานทั้ง 5 ด้าน โดยการใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อคิดเห็นของคณบดีเกี่ยวกับการบริหารงานคณะ วิเคราะห์โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percent) ของแต่ละรายการ
- 4.4 เปรียบเทียบความแตกต่างงานของคณบดี จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ ด้านการสอนหรือด้านบริหารในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ระหว่างอาจารย์กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ คณะที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจ และคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์กับด้านศิลปศาสตร์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01
- 4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของคณบดี ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และปัญหาเกี่ยวกับตัวคณบดีเอง วิเคราะห์โดยการใช้การหา

ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ในการหาค่าสถิติต่าง ๆ และเสนอผลวิเคราะห์เป็นตารางและการบรรยาย

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ ประคอง กรรณสูตร (2528) ดังนี้

การให้น้ำหนักคะแนน

คะแนน 3	หมายถึง	ปฏิบัติมาก	สำคัญมาก	เป็นปัญหามาก
คะแนน 2	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง	สำคัญปานกลาง	เป็นปัญหাপานกลาง
คะแนน 1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย	สำคัญน้อย	เป็นปัญหาน้อย
คะแนน 0	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติ	ไม่สำคัญ	ไม่เป็นปัญหา

การตีความหมายค่าเฉลี่ย

2.50 - 3.00	หมายถึง	ปฏิบัติมาก	สำคัญมาก	เป็นปัญหามาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง	สำคัญปานกลาง	เป็นปัญหাপานกลาง
0.50 - 1.49	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย	สำคัญน้อย	เป็นปัญหาน้อย
0.00 - 0.49	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติ	ไม่สำคัญ	ไม่เป็นปัญหา